

2012/3

březen

Poutník

časopis Obce unitářů v Brně

POUTNÍK

Obsah čísla 3/2012

Mgr. Jarmila Plotěná: On má pravdu 1

Blahopřání 2

Dr. Norbert Fabián Čapek:
Nová orientace náboženská 3

Dr. Norbert Fabián Čapek: Střední cesta 8

Dr. Norbert Fabián Čapek: O zpravdování života 11

Miloš Mikota: Můžeme předvídat budoucnost?
Můžeme měnit svůj osud? 13

VLAJKA PRO TIBET

Kdo by dnes v Tibetu vyvěsil tibetskou vlajku, zaspíval tibetskou hymnu, nebo nenásilně upozorňoval

na porušování lidských práv, mohl by být zatčen, odsouzen, vězněn a mučen bez práva na obhájce nebo řádný soudní proces. Přitom se Čína zavázala k dodržování Deklarace lidských práv jako jedna

z prvních zemí již v roce 1948.

Dne 10. března 2012 si prosím vzpomeňme na 53. výročí povstání Tibetanů proti čínské okupaci Tibetu, při kterém zemřelo nejméně 80.000 Tibetanů.

ON MÁ PRAVDU...

Mnohdy se nám stane, že čteme nějaký text známého autora napsaný třeba před sto lety a přímo fyzicky máme pocit, že „on má

pravdu a jakoby to bylo napsané dnes“. Nevím, zda je tento jev „celosvětový“, tedy vyskytující se téměř všude na Zemi, kde lidé čtou a píšou a kde čtenáři mají u starých textů pocit „dnes prožívá-ného“. Jedno je však jisté, že v našem prostředí je toto časté při četbě T.G.Masaryka a J.A.Komenského, unitářů a jim blízcí mohou mít podobný pocit při seznámení se s dílem N.F.Čapka a K.Hašpla a všichni se mohou setkat ještě s mnoha dalšími autory, jimž přímo bytostně dáme za pravdu „snad vidí do dnešní doby, jako kdyby teď žili a glosovali naši současnost“... Jestliže si řekne-me, že je to jednoduše tím, že „nic nového pod sluncem“ a dále nebudeme přemýšlet, proč si myslíme, že ten či onen „velikán“ má pravdu, nedostaneme se k podstatnému: Totiž, co je vlastně prav-da a zda je nějaká Pravda s velkým „P“ a co by mohla obsahovat a co by To mohlo být.

Do okruhu těchto otázek náleží také úvaha, co znamená, že nějaký člověk je tzv. „velikán“ v národním, všeobecně lidském či jiném záslužném smyslu, tedy velikán svým dílem, životem, příkla-dem. Tedy člověk hodný úcty nebo alespoň pozornosti, co se týká příkladu k následování. Jistě všichni do jednoho nemusejí být stej-ného názoru na působení a vliv národních velikánů, hrdinů, atd. Avšak přece jisté osobní vlastnosti, ideály, myšlenky ztvárněné v díle a přenechané generacím, jisté zásady i jisté odmítání urči-tých jevů, nešvarů, zvyklostí, chyb... a něco stejně jistého v nás zazní souhlasně a nadšeně: „on má pravdu“. Má

svoji pravdu jako ji má kdokoliv a každý, kdo má nějaký názor. Avšak jeho pravda je nesena Moudrostí, má v ní svůj základ a neuhýbá od ní, neodchyluje se slovem ani činem. To už je jiná Pravda než pravda názoru, pohledu, pravda pomíjivá, přechodná, dočasná, lidská. Není ji možno jen tak vyslovit, vnutit, naučit se jí. Je to Pravda tichá, žitá, skutečná, tušíme ji v moudrosti, kterou tak rádi vyhledáváme, s níž se šťastně důvěrně zdravíme při setkání v nějaké knize či jiném textu, Pravda, kterou vítá, protože ji přímo životně potřebuje naše duše - pravda osvobodivá, o níž naši předkové věděli, že je To Pravda Páně a ta zvítězí.

Při čtení vybraných textů v tomto čísle ji mějme na paměti.

Jarmila Plotěná

BLAHOPŘÁNÍ

všem členům i přátelům Brněnské obce unitářů, kteří se
narodili v březnu

VŠE NEJLEPŠÍ!

- 3.3. Jitka Stejskalová
Milan Sedláček
- 11.3. Michaela Bucková
Jana Jarušková
Pavel Janošik
- 15.3. Hana Kupková
- 19.3. svátek mají Josefové
- 29.3. Jaroslav Kršek

**

Dr. Norbert Fabián Čapek

NOVÁ ORIENTACE NÁBOŽENSKÁ

Jako jsou lidé, kteří nemají smyslu pro barvy nebo pro hudbu, tak jsou lidé, kteří v ohledu náboženském se narodili „slepí“, a pak-li o náboženství mluví, podobá se to zpěvu člověka, jenž nemá hudebního sluchu. Jestli se najde člověk normální, který popírá náboženství, vztahuje se to obyčejně na jisté církevní nebo náboženské projevy, které bývají zaměňovány za podstatu náboženství.

Často něčemu, co bylo od náboženství vzdáleno, byl dán ráz náboženský a zůstalo to zakořeněno v podvědomí lidu. Na druhé straně hluboce náboženské ideje nezapustily kořeny, protože u nich nebyl dost zdůrazněn ráz náboženský. Proč bychom tomu, co v nás žije jako „nejvyšší hodnota všech kulturních ideálů“, nedávali výraz náboženský? Pohledme, jak velký počet občanů zůstáváním v církvi hájí nejen „papežskou moc nad námi“, ale celou řadu škodlivých pověr, v nichž děti jsou dále vychovávány: oč lepší by bylo, když by tento zneužívaný náboženský cit stál ve službě prá-ce obrodné?

Dle zákona vývoje všecko, co s člověkem neroste, ho zdržuje. Nový život hledá nové formy a musíme je hledat i my. Hledali je naši předkové, čeští bratři, a co našli, stalo se naší chloubou před celým světem. Při tom vždy po lepších věcech se doptávali a pos-ly do světa vysílali, zda by někde něco lepšího se nenašlo. Jen člověk obmezený mohl by tvrdit, že by oni, žijíce dnes, ptali se jen po tom, co bylo tenkrát nejlepším, nedbajíce vývoje lidstva za pos-ledních tři sta let.

Náš národ po svém znovu vzkříšení chce mít nejmodernější ústavu, v souladu s dnešním nazíráním na stát, a nejde do stře-dověku dlužit si formy ještě horší, než jakou byla ústava starého Rakouska. Naši učenci nehrabou se ve starých archívech, aby vy-našli směrnice pro bádání o geologickém složení a vývoji naší Ze-mě. Naši technické neputují k egyptským pyramidám, aby se na-učili luštit své technické problémy. Náš průmyslník nedomáhá se překladu babylonských tabulek, aby se naučil pracovním meto-dám, jaké byly časové před 4000 lety. Hospodář nevolá po dřevě-ném pluhu z dob předhistorických. A proto nemohou také dnešní-mu náboženskému mysliteli postačit pojmy oněch biblických lidí, kteří věřili, že Bůh pro přestupek jednoho člověka zlořečil celému lidstvu, že poručil Saulovi zabít nemluvňata, že zastavil Slunce, aby Jozua mohl dokončit bitvu atd.

Nám je dnes Masaryk bližší než Mojžíš starého zákona, náš Hus je pro nás větším hrdinou, než patriarcha David a náš

Komenský větším světlem, než sám apoštol Petr. Naši nejlepší náboženští myslitelé stojí nejen na výši předních myslitelů ciziny, nýbrž v některých věcech je převyšují. Proč bychom tedy jako raci lezli zpět a zaváděli nebo obnovovali u nás, co jinde bylo vědou i lidem opuštěno?

Při stavbě nové budovy je třeba brát ze všeho to nejlepší. Nebudeme volit plynové osvětlení, protože je pokrokovější než olejové, nýbrž zavedeme hned elektrické. Nebudeme skupovat starý materiál z budov, jež se v cizině bourají, jen proto, že nám jej dávají laciněji nebo zadarmo. V ohledu kulturním a náboženském jen nejšlechetnější pravdy, obsažené ve všech světových náboženstvích a vyslovené největšími buditeli všech národů, jsou dost dobré. Na druhé straně nutno zavrhnout vše, co rozum znásilňuje a cit lidskosti uráží, i tenkrát, když to bylo považované za boží zjevení.

Co je dnes potřebné k obrodě našeho lidu, není nějakým orakulem, na jehož zodpovězení by musel povstat nový prorok. Jsou to věci všemi pokrokovými lidmi uznávané. Postačí je vyslovit, aby s nimi dobrý člověk souhlasil.

„Nové náboženství“, praví dr. Tvrdý ve své „Filosofii náboženství“, „nemůžeme vytvořit, tvoří se samo v duších lidských jakožto nejvyšší hodnota všech kulturních ideálů a jest zde. Nám jedná se pouze o jeho nalezení, o uvědomění si ho a očistění jeho ode vše-ho, co neodpovídá dnešní kultuře a jejím ideálům.“

Jádro pravého náboženství kdo chce najít, ať ho nehledá v Indii, ani v Palestině, ani u papeže, ani u reformátorů, ani v tradici, ani v liteře nějaké bible, ani v hlasu z oblak nebo ze záhrobí, ale nechť se vnoří do svého nitra a hledá nejprve sám sebe v sobě. Tak otevře se mu i cesta k Bohu. Svět až posud jiného náboženství nemá a nepoznal než takového, jež vyšlo od lidí a z lidského nitra. Bůh se jinak nikomu nezjevil než v přírodě vůkol a v hlubinách duše. „Nemůžeme,“ praví Komenský, „než božské, v mysli každého člověka tající jiskřičky probouzet, aby vzplanuly v plamen“.

Kněžím podařilo se tak oblouznit člověka, že nejnesmyslnějším bludům uvěří, když se mu namluví, že jsou božím zjevením - ale pohrdne nejsamozřejmější pravdou, když slyší, že ji pověděl „jen člověk“. Starým, stokrát vyvráceným dogmatům více se věří než člověku, ač žádný z lidí nemůže tolik škod nadělat, jako některé z těchto dogmat natropilo. Větší je víra v popsaný papír, v lesklý kov, v bezvadný oblek, než v člověka, božího přítele a korunu stvoření. Soše z kamene prokazuje se více úcty, a větší je víra v její posvátnost, než v život člověka.

Celá naše společnost je založena na předpokladu, že člověku se nemá, nemůže a nesmí věřit. Tak málo si důvěřujeme, že když někdo ze zkušenosti vypráví, jak v některé jiné zemi se osvědčuje víra v člověka, že mu neuvěříme nebo řekneme: co je jinde, není možné u nás. U nás prý by každý lhal, kradl, šidil, kdyby se tolik

nezamykalo, papírů a pečeti neužívalo. A pedagogicko-psychologický výsledek je ten, že každá projevená nedůvěra podněcuje ku klamání a plodí nové lháře a zloděje. To může skončit tam, že za každým bude stát strážník, za strážníkem anebo hlídačem dozorce nebo revizor a za nimi vůz s doklady o jejich hodnověrnosti.

Škody, jež vznikají lidské společnosti nedostatkem víry v člověka, jsou mnohem větší, nežli by obnášely ztráty, způsobené vírou. Ty škody byly by ostatně jen počáteční, neboť sebeúcta rostla by

v míře, s jakou by se člověk potkával s vírou v sebe. Brzy by vyrostlo nové pokolení, které by si na ničem tak nezakládalo, jako na své lidské důstojnosti. Při tom zůstává vždy dosti prostředků k potrestání těch, kteří by důvěry v ně kladené nebyli hodni.

Rozdíly mezi námi nejsou tak velké, jak si mnozí namlouvají. Jsou to rozdíly v kabátech, v úřadech a školách, ale v porovnání k ceně člověka jsou velmi nepatrné. Nejposlednějšímu Čechovi dneška nesahal tak mnohý starodávný král ani po kotníky. A konec konců diamant je diamantem, i když leží v blátě.

Je nejvyšší čas, abychom vrátili víru jejímu původnímu poslání. Věr je dost, ale nedostává se té základní víry, která je nutná, aby člověk mohl žít s člověkem v duchu Ježíšově a bratrském. Jak možno věřit v Boha, kterého nevidíme, když nevěříme v člověka, kterého vidíme? A jak chceme milovat Boha,

který naší lásky ne-potřebuje, když nemilujeme člověka, který nedostatkem naší lásky hyne?

Víra v člověka, v sebe i toho druhého, budiž částí naší zbožnosti, jak praví Ant. Sova: „Já pobožným jsem vírou v člověka.“ „Ježíš, Hus, Chelčický, Luther,“ píše prof. Rádl, „jsou k tomu, aby člověka vedli k víře v sama sebe a proti víře v církev anebo v tradici; církve jich však užívají naopak jako zbraně proti tradici.“

Nespokojme se jen tak kradmo být lidmi, jako by to byl hřích proti duchu svatému. Mějme na paměti, že člověk, který je si vědom své lidské důstojnosti, se před nikým nekrčí a také nežadá, aby se někdo krčil před ním. Klerikálové, kteří dosud otrockého ducha vychovávají, budou nás hanět a pomlouvat; řeknou, že jsme pyšní, když chceme být lidmi, ale my přece vypněme hrud' a povězme si jeden každý: Jsem člověk, kdo je víc!

Jsou ovšem doby, kdy člověk jen tenkrát může vypnout prsa, když se před tím bil v prsa, jako ten ztracený syn z evangelia. Cesta života, dle učení Ježíšova, který v tom ohledu je prvotřídní autoritou, je velmi prostinká. Bez jakýchkoli formalit, s prostinkým vyznáním vrací se ztracený syn, a otec nejen nežadá, jak by se dle nauk církevních zdálo, aby starší jeho bratr, který nikdy nehřešil, byl za mladšího obětován, nýbrž vyzývá staršího bratra, aby se spolu radoval z navrácení. Kristova cesta je odpouštět a nesoudit, cesta mnohých jeho vyznavačů je soudit i tam, kde nemají co od-pouštět.

Koho vina nějaká tíží, kdo „přišel sám k sobě,“ a chce začít no-vý život, nemusí si zoufat a také nepotřebuje procházet bludištěm církevních dogmat a ceremonií. Ublížil-li někomu, necht' napraví seč jeho síly stačí a navrátí se k Bohu, jehož jedni nazývají otcem, jiní matkou, jedni přítelem, jiní láskou, jedni svým vyšším já a jiní prozřetelností, neb duší vesmíru. On je všechno a mnohem víc. A když člověk obnovil svůj poměr k němu v svém svědomí, když znovu našel ten vyšší vztah mezi sebou a veškerenstvem, netřeba mu více lidského rozhřešení, postačí začít nový život u víře v ty vyšší síly, které jsou v něm samém a které jsou v podstatě bož-ské. Ale žít celý život skrčený a ve strachu před peklem, je člově-ka nedůstojné, a v takovém stavu lidi udržovat, je zločinem na jich lidskosti.

Je známé, že člověk, který se vůbec nechce kořiti Bohu, obyčej-ně má nějakého bůžka, modlu, které se kořívá a staví se hluboko pod úroveň i nejméně inteligentního bohověrce, který ve své před-stavě o Bohu vidí ztělesněny nejvyšší svoje ideály, za nimiž jde. A také člověk, který nikdy nechce žádné viny uznat, před Bohem ani před lidmi, bývá největším zpátečníkem, neboť pokrok je možný jen tam, kde člověk své chyby poznává a napravuje.

Idea Boha, světového řádu, duše vesmíru, nejvyšší inteligence, v té či oné formě, s podobným nějakým pojmenováním, nachází se u všech národů a takřka u všech

normálních lidí a je nejen nutná k obrodě, ale je i postačitelna, vzdor výtkám o racionalismu a rozumářství ze strany ortodoxních církví, s jejich pojmy o trojici a krvácejícím bohu. Postačí poukázat na četné moderní náboženské organizace v cizině, které při té své rozumovosti ani v nejmenším nepostrádají nejhlubší vroucnosti náboženské.

Snaha po dokonalosti pod zorným úhlem věčnosti, v šlépějích Ježíše z Nazaretu a věrných jeho služebníků, Husa Chelčického, Komenského a jiných, bude vždy korunována vyšším duchovním vývojem, rozvinutím nových schopností a trvalým obohacením duše na cestě jejího nekonečného vývoje.

Výše uvedený článek je ze spisu CESTOU K OBRODĚ z roku 1921.

Dr. Norbert Fabián Čapek

STŘEDNÍ CESTA

Oficiálně stojí všechny české protestantské církve spolu s čl. církví a s katolíky na témže dogmatickém základě, který obsahuje pád Adama s dědičným hříchem a jeho následky; krvavou oběť druhé božské osoby přinesenou první božské osobě; vzkříšení těla v den soudu; ďábla, peklo a věčné trápení v něm; knihy Starého a Nového zákona jako neomylné a pravé boží zjevení; zázraky atd. Na těchto dogmatech je založené náboženské vyučování dětí a ony jsou předmětem kostelních písní a jiných církevních projevů. Nová doba si tolik vynutila, že trpěny jsou v oněch církvích také svobodomyšlné projevy jednotlivců, jmenovitě laiků.

Protože se u nás až posud neustavila žádná náboženská společnost na základě pokrokovém a nedogmatickém, panuje klamná domněnka, že není možné organisovati a pěstovati náboženství bez dogmat a v souladu s vědeckým poznáním. Mnohý se stydí přiznati, že jeho nejhlubší city jsou náboženské, aby se nemyslelo, že je pověrečným. Je to kus katolické výchovy, když se myslí, že mezi orthodoxním nebem s andělíčky a hrobovou prázdnotou atheismu není střední cesty pro člověka pokrokového a přece náboženského.

Takové smýšlení, s jakým se u nás setkáváme téměř na každém kroku, je v Anglii a v Americe, zemích typicky pokrokových a náboženských, úplně neznámé. Tam už dávno našli sobě cestu

Bez organisace však žádné hnutí není možné. Nerozšíří se, neuplatní, vzplane jak raketa a rychle pohasne. O českobratrství bychom dnes nic nevěděli, kdyby zůstalo jen tužbou několika jedinců neorganisoovaných. Co je živé, musí přijmout životní formy. Kniha je dobrá k přečtení a do knihovny, ale živá idea se v ní nevyžije, nevyhraní, nevyrůstá jako z kořene a nenese květů a plodů, to může jen živá organisace.

Vytvořme nejlepší organisaci, jaké jsme schopni dnes, a její zdokonalení, přetvoření, po případě zavrnutí a nové vytvoření ponechme těm, kteří přijdou po nás. Živé idee nestrpí mrtvé, nehybné organisace. Žádná forma není dost dobrá, aby se jí trvale přizpůsoboval a podřizoval duch.

Taková organisace budiž otevřeným domovem pro všechny, kteří z orthodoxie vyrostli, ale zůstávají materialistickému atheismu v hlubinách své duše cizími. Tu by uplatnili své vlohy a podíleli by se na obrodné práci bez kompromisů s tradicemi, které přežily. Taková organisace dobře by sloužila nejen národu, ale i církvím orthodoxním; a každý, kdo je upřímně orthodoxním, musel by ji vítati, neboť neapelovala by na ty, kteří věří, ale na ty, kteří nevěří, aby nekompromisovali, nebyli dvojakými a přiznali barvu.

V rozdílu od jiných náboženských organisací byla by co nejvíce inklusivní. Pamatovalo by se na celého člověka a

nepěstovaly by se do výstřednosti jen některé jeho vlohy, aby jiné zakrněly.

Vše, co dobré a pravdivé; co probouzí rozum, cit a vůli k harmonické činnosti; co napomáhá zdraví, síle a ladnosti; co osvěcuje mysl, zahřívá duši a podněcuje ducha, že tvoří a osvobozuje se - vítáme!

Náboženství nebuď nám nedělním přívěskem, nejméně už brz-dou svobodného bádání, ale budiž posvěcením všeho, co člověk podniká; dávejž smysl a směr všem jeho obrodným snahám; bu-diž novým životem pod zorným úhlem věčnosti; uvádějž v soulad veškerou kulturní činnost s uvědoměným vývojem k vyššímu lid-ství.

Taková organisace podněcovala by k modernizování veřejné správy, výroby, obchodu a všeho, co se dosud koná v duchu feudálně klerikálním. Pomáhala by k zpravdování společnosti, kde dosud řadí dvojakost, ramenářství a přetvářka. Přispěla by dále k svornosti duchem snášitelnosti, úcty k cizímu přesvědčení a úctou člověka k člověku proto, že je člověk, čímž by se připravovala cesta k bratrství. Bratrství bylo by více než tykání a bratříčkování a více než dávání almužny, bylo by přátelskou pomocí k svépomoci.

Taková organisace byla by samozřejmě vlasteneckou v nejšlechternějším a nejpokrokovějším slova smyslu, ale byla by současně okénkem do širokého světa. Navazovala by styky s příbuz-

nými organizacemi ve všech kulturních zemích, neboť právě v organizacích tohoto druhu najdeme tam vynikající učence a umělce, státníky a reformátory, vynálezce a techniky, vychovatele a sociální pracovníky a zástupce všech odvětví lidské činnosti vůbec. Na jejich činnosti změříme sebe, jejich nadšením oduševníme se k práci na vlastní hroudě a dovedeme-li dát v některém směru iniciativu k novému a lepšímu pojetí života, obohatíme tím jejich kulturní fond.

Sektářství a nevráživost mívají nejhlubší kořínky v nesamostatnosti a v závislosti na vyšší instanci, která rozhoduje o „chlebičku“. Kdyby každá místní náboženská obec byla úplně samostatná, ideově a také v jiných svých náboženských projevech nezávislá a měla svobodu dle libosti a potřeby spojovat se s kteroukoli příbuznou organizací v témže místě k jakékoli činnosti; kdyby byla především také finančně sama svojí aneb dostávala-li podporu, aby ta-to nebyla podmíněna jistou věroukou a jistým kultem: mnohé těžké otázky rázem by se rozřešily, cesta ke sblížení všech nábožensky pokrokových lidí by se upravila a staré tradice netarasily by cestu k novému poznání. Snad by i potom nebylo méně sekt, ale ty, které by byly, vyjadřovaly by jen různé odstíny současného náboženského poznání a vývoje a nebránily by organickému spojení ke společné práci, protože nynější snahy: udržeti jistou denominaci, ustoupily by vyššímu úkolu: sloužit jen pravdě a lidskosti.

Proto se doporučuje, aby nové organizace byly lokálně samosprávné a v duchu pravé demokracie aby vychovávaly.

Výše uvedený článek je ze spisu CESTOU K OBRODĚ z roku 1921.

Dr. Norbert Fabián Čapek

O ZPRAVDOVĚNÍ ŽIVOTA

To rozmanité rozvrstvení na různé skupiny by konečně mohlo být i dobré, kdyby neznamenalou současně nepřítelství jedněch proti druhým, tříštění sil, stavění strany a dogmat nad lidskost.

V nešetření cizího přesvědčení jdeme někdy tak daleko, že so-kovi podkládáme nečisté pohnutky, že slídíme po každém na od-půrce namířeném klepu, že se nezastavíme ani před jeho rodin-nou svatyní, jmenovitě jde-li o stranu nám ideově blízkou. Leč na druhé straně lze s potěšením pozorovat, jak pomalu každý slušný člověk se od takového způsobu boje s nelibostí odvrací a dává ví-ce za pravdu tomu, kdo bojuje s důvody, než tomu, který hází blá-tem.

Historikové nám sdělují, že jednou z hlavních chyb starých Slovanů, pro kterou byli častokráte svými nepřáteli poraženi, byla jejich nesvornost a nevraživost. Nejstarší, velmi obšírnou charakteristiku Slovanstva podává Tacitus Slovanů, zvaný Maurikios, ze století šestého po Kristu, v které mezi jiným píše, že „vznikne-li mezi nimi různost mínění, buď se neshodnou, anebo shodnou-li se, druzí ihned usnesení přestupují, ježto všichni navzájem na se-be nevraží a nikdo nechce ustoupiti druhému...A protože jest mezi nimi mnoho pohlavárů a jsou nesvorní mezi sebou, tož nebylo by nemístné získávat některých z nich přemlouváním či dary a to hlavně těch, kteří jsou blíže hranic, a na ostatní dotírat, aby ne-přátelství proti všem nezpůsobilo sjednocení.“

A jiný pisatel charakterizuje Slovary v roku 973 jako velmi neohrožené a praví, že „kdyby nebyli mezi sebou svárliví, nemohl by měřit se s nimi národ světa“...

Přejme každému ten stupeň náboženského vývoje, jaký odpovídá jeho vyspělosti. Jakmile vytrhneme někoho z formy či skořáp-ky, kterou ještě potřebuje, ublížíme jeho duši. Člověk, který byl přemluven přijmout jemnější formy, než jaké odpovídají jeho hrub-ším citům, stává se odstrašující karikaturou toho vyššího směru, pro který není zralým.

Neublíží nám, budeme-li mít ještě více církví, jakoby nám ublížilo, když bychom se nesnášeli, na sebe nevražili, jiným jejich pravdy nepřáli, se mstili, pomlouvali, bojkotovali nebo jiných

nekulturních zbraní používali jen proto, že věznit a upalovat není více přípustné.

Dnešnímu kulturnímu člověku musí postačit vůči každému odpůrci anebo jinověrci rozumový argument a dobrý příklad a co je nad to, je od zlého.

Teprve tenkrát, až se naučíme snášenlivosti, pravé toleranci, až budeme schopni klidně se zástupcem jiného náboženského neb politického přesvědčení debatovati, důvod proti důvodu vážiti a rozejíti se s úctou k cizímu odchylnému, ale poctivému přesvědčení, potom a jen potom jsme učinili krok k pravé lidskosti na cestě k bratrství. Neplatí se vymlouvat, že všichni ještě tak nejednají, ale je potřeba se postavit do předvoje Čechů nových, snášenlivých. Také nepostačí při každé příležitosti se vymlouvat, že něčí přesvědčení není poctivé apod. Začněme raději sami upřímněji věřiti v poctivost druhých a poctiví lidé povstanou i tam, kde skutečně před tím nebyli.

Dr. N.F.Čapek, 1921

Úryvek z Náboženství NOVÉHO ŽIVOTA vydaném nákladem Sboru unitářských pracovníků.

Rev. Miloš Mikota

MŮŽEME PŘEDVÍDAT BUDOUCNOST? MŮŽEME MĚNIT SVŮJ OSUD?

Br. Dr. Karel J. Hašpl ve svém článku v časopise Cesty a cíle (VI, s.142) (víc jak před půlstoletím!) napsal:

„Občas se snad každý z nás zamyslí nad budoucností a klade si otázku: co a jak bude? A mnohý se přímo zalekne, protože se mu zdá, že všechno úsilí je marné, že ve světě jsou stále větší a větší potíže.

Snad někdo i zapochybuje nad účinností snahy o vytváření lepšího světa a lepšího člověka, protože mu v mysli vyvstala četná zklamání s lidmi, ve které věřil a doufal.

Je skutečně mnoho lidí na světě, jejichž důvěra je otřesena. Přestali věřit v lidi, přestali doufat, že by mohlo být lépe, přestali se zajímat o lidské sny a plány a očekávají spíše něco horšího než lepšího.

Je pravda, že lidstvo sotva kdy před tím žilo v takové nejistotě a v takovém napětí, v jakém jsme dnes. (!?!)

Pro nás je důležité, abychom vždy znali oba póly (světového kyvadla), abychom viděli do všech stran, nahoru i dolů, abychom neviděli jen světlo, ale i stíny, ale (na druhé straně zase), a přede-vším, aby nám bylo jasno, které stránky, které síly jsou

důležitější a která síla či cesta vede nejspolehlivěji k vytčeným cílům.

Cesta k vyšším cílům není cestou pohodlnou. Není to (především) cesta nenávisti, sobectví a závisti, ale je to cesta namáhavá, strmá, někdy velmi svízelná.

A všechno, co budeme mít, a co budou mít naše děti, může vy-růst jen a jen z naší lidské činnosti, z našich tužeb, které jsme pro-měnili ve **SKUTEČNOST**... z lásky k životu a k lidem, z našeho náboženství lidskosti, dobré vůle a bratrství.

Bůh nám nedal život a sílu a velikost citu, abychom se vzájem-ně ničili..., ale abychom Bohu pomáhali v jeho práci k vývoji a vzestupu.

A k tomu mohu dodat jenom to, že to můžeme uskutečňo-vat jedině tím, že nebudeme závidět, ale že budeme spoluhra-covat s lidmi dobré vůle, aby to, co se zdá být pouhým ideá-lem, stalo skutečností. Vždy jsme se o to v naší náboženské společnosti snažili, zůstaňme proto věrni této své snaze, těm ideálům, které hlásal již Ježíš Nazaretský a které jsou podsta-tou i našeho náboženství, českého unitářství.

Naši zakladatelé br. Dr. Čapek a br. Dr. Hašpl zvali k této nové brázdě všechny nesobecké lidi dobrého srdce a dobré vůle.

DOPIS T. G. MASARYKA PŘÍTELI

ZE 6. DUBNA 1881

Ctěný příteli !

6.IV.81

Dostal jsem už od mnoha spisovatelů listy, v nichž spisu mého chvalně vzpomenuto; věc sama i názor můj světový mnohým se lí-bí a doufám, že mnohé, jenž jiného jsou mínění, aspoň k přemýš-lení povzbudím: Psali mi posud: Schaarschmidt, Ulrici, Marty, Durdík, Spencer, Darwin a j., jichž jména sotva znáte (psychiatri-kové a statistikové): od teologů ještě jsem neslyšel, ač jsem dvě-ma knihu poslal: v. Oettingen-u a Lipsius-ovi.

Chtěl jsem Vám hned na list Váš odpověděti šíře, neučinil jsem však čekaje, až knihu moji chladným úsudkem přečtete. Domní-vám se, že jste tak učinil a proto Vám nyní, co se mého nynějšího stanoviska náboženského dotýká, věc jednoduše naznačiti mohu. Číním to však proto, byste si neuškodil píše do „Hlasův“. Neboť to-lik seznati jste musil, že nejsem orthodoxním, a jak si věc předsta-vuji, upřímně jsem řekl.

Prohlížeje k rozervanosti časové, k hlubokému úpadku nábo-ženství mysliti nemohu než že Bůh společnost znovu zrodí novým zápalen náboženským. Stanovisko orthodoxní, jsem přesvědčen, nevzkřísí se nikdy více k bujaré síle životní; reformace není ukon-

čena, nýbrž trvá napořád, až konečně formulu onu najdeme, která nás všechny sjednotí. Vinu dávati vědě, že náboženství ničí, je ne-smyslno; právě tak bychom církvím a víře samým vinu z toho dá-vati mohli, že neuspokojují více. Vývoj lidský jinými zákony prozře-telnosti jest řízen a jest tedy věcí naší v zákony ty studiem svými vnikati. Jsem z té duše protestant, protestant reformovaný či lépe r e f o r m u j í c í, mám stanovisko své, jak Hus nebo Calvin měli svého; je mi úplně lhostejno, ztracuje-li ten nebo onen smýšlení a práci moji. Rationalistou v tom obvyklém smyslu nejsem; chci však k tomu pracovati, by věda a víra se spřátelily a k tomu je potřebí jen trochu té lásky křesťanské, lásky k člověčenstvu, ne však k to-mu nebo onomu učení a té lásky mám: věřte, že v životě nic jiné-ho nehledám.

Naznačte tedy v rozpravě své toto mé stanovisko, byste pro práci svou stíhán nebyl intolerancí: byť bychom se lišili v učení, v životě, Bůh dá, lišiti se nebudeme nikdy. Kdo seznal, v čem vlastně pravá zbožnost a oddanost spočívá. Kdo seznal svět tento a žal jeho nevyhledává boje, nýbrž mír a pokoj.

Těším se na prázdniny velice, potřebuji letos odpočinku; po prázdninách pak buď do Prahy nebo do Černovic půjdeme. Posud věc rozhodnuta není.

Slyšel jsem, že do Anglie (jiní i do Ameriky) půjdete; myslil jsem, že byste rád na chrám kloboucký zbíral, nemoha si cestu Vaši jinak vysvětliti.

S Bohem!

Oddaný vám upřímně

Th. G. Masaryk

PAMĚTNÍ TISK

VYDANÝ PŘI PŘÍLEŽITOSTI OBNOVENÍ ČINNOSTI ÚSTAVU

TOMÁŠE GARRIGUA MASARYKA

V ROCE 1991

str. 5 - 6

Pro Poutníka připravila k 162. výročí narození TGM

Iva Bordovská

RNDr. Milada Škárová

T.G.M. PŘED 117 LÉTY...

O čem tehdy TGM přemýšlel,
přednášel, psal? Byl profesorem na
české části pražské univerzity, kam
byl povolán při jejím vzniku před 13
lety z univerzity ve Vídni. Blížil se konec událostmi přebohatého

19.století a připravovalo se ještě dramatičtější - pro Masaryka osobně i pro většinu tehdejších obyvatel Země - století dvacáté.

V polovině 90.let 19.stol. publikoval T.G.M. několik textů, v nichž promýšlí a hodnotí tehdejší situaci českého národa z pohledu národního, historického, filosofického, politického, sociologického..., což vše v neoddělitelném spojení a hlubokém prolnutí vhladem náboženským a mravním.

Při letošním 162. výročí narození T.G.M. nabízím k našemu za-myšlení citace z jeho textů publikovaných v r.1895-6. Nejde o žád-ná „kulatá“ výročí, nýbrž o naléhavě aktuální obsahové analogie a souvislosti:

„**Česká otázka**“ (8.vydání)

„**Naše nynější krize** - pád strany staročeské a počátkové směrů nových“ (7.vydání)

„**Jan Hus** - naše obrození a naše reformace“ (9.vydání)

Naposledy je vydal v r. 2000 Masarykův ústav AV ČR v rámci e-dičního programu Ústavu T.G.M. o.p.s.

Všechny tyto úvahy T.G.M. vztahuje přes uplynulých 500 let k poslání života a díla Jana Husa, neboť „...úsilí Husovo bylo úsilím o mravní a náboženské obrození, bylo úsilím o člověka nového.“ (T.G.M.: Jan Hus)

„Jsme národ Husův a rádi se tak zoveme - avšak jsme tím národem Husovým doopravdy a ve skutečnosti? Nejsme. Ještě nejsme. V našem národním usilování je velký nedostatek vnitřního života duchovního, vědomí toho, že náš obrodní program má být pokračováním tradicí reformačních, je slabé. Kostnickou hranici živí a obživuje lhostejnost k posledním pravdám životním, lhostejnost k posledním cílům člověka...“

„Náš národní program zeslabuje liberalismus... Liberalismus je podstatou filosofický racionalismus, popírající velmi často a jednoznačně náboženský a etický smysl životní a kulturní... Liberalismus ustavil se v 18. věku zejména ve Francii a provedl velikou re-voluci a revoluce menší, obzvláště také r. 1840... Tak se stal běžnou filosofií našeho věku... Liberalismus je velká smlouva doby udržet společnost jaks taks na porouchaných základech revolučních, tu i tam na její budově něco opravit, někdy snad dotknout se i onoho základního pilíře, ale pouze dotknout; jen žádnou důkladnou revizi a reformu...“

Tento liberalismus je svým původem v nesouhlase se základní ideou našeho obrození, totiž s ideou humanitní, pokud tato u nás prýštila se z našeho bratrství. Naše bratrství bylo právě jiné než >>bratrství<< francouzské revoluce. Naše bratrství založeno bylo na citu a ideji náboženské, bratrství revoluční bylo negací náboženského citu, mělo zřídlo v úsilí

politickém...Humanitní ideál čes-ký má svůj historický a věčný základ v naší reformaci, nikoli ve francouzské revoluci...

„Protože (Husova, naše) reformace byla náboženská, nebyla ve svém rozvoji proti filosofii a vědě: náboženství a věda, pravé náboženství a pravá věda a filosofie se nevyklučují. Reformace přece započala se universitou..., s mistrem Janem šel lid...Po Husovi obzvláště bratři, dbající reformy náboženské, usilovali zá-roveň o vzdělání: Komenský stal se přímo učitelem celého svě-ta...I bylo tedy úsilí Husovo úsilím o mravní a náboženské obroze-ní, bylo úsilím o člověka nového...Stěžejní a výslednou ideou re-ormace bylo důsledné bratrství. Má-li vývoj náboženský, mravní a filosofický nezůstávat planým, pak musí Kristovo >>miluj svého bližního jako sebe samého<< státi se sociálním skutkem.“

„Obrození naše musí být obrození duše - obrození musí být novým životem celého člověka, musíme opět a cele hledat pravdy, slyšet pravdu, učit se pravdě, milovat pravdu, bránit pravdy až do smrti.“

„Český člověk...chce mít obsah svého snažení v souladnosti se základní ideou historie, s bratrstvím, s humanitou, chce se spravo-vat tou ideou netoliko proto, že je česká, ale proto, že je správná, že jí nedovede odpírat. Český člověk opravdový, český člověk myslíci nepřijímá pustého nacionalismu a prázdného

politismu, český člověk myslící zhostit se chce materialismu a lžilibera-lismu...

„Problém českého života a jeho výkladu: k ideji bratrství dospěli jsme svým vývojem náboženským a mravním...minulost, a právě ta nejskvělejší doba měla obsah náboženský - odsud právě úkol obsah této doby s myšlením nynějším, jež v tísní moderních vymo-žeností dobrých i špatných nedovede pochopit a ocenit problém náboženský.“

„Otázka to není pouze historická, neběží pouze o výklad, jak se náboženské přesvědčení našeho národa měnilo postupem doby a kterými vlivy; otázka je zároveň především: v čem byla a je pravda?“

V předmluvě k 1. vydání „Naší nynější krise“ čteme: „...mluvím-li o úpadku strany staročeské, míním tím celý staročeský směr a systém, netoliko stranu politickou. Co to znamená, v úvaze své vykládám, aby bylo jasno, že úpadek ten je skutečně krise; a krise vážná...“

Když spory dospěly, kam dospěly, není již jiné pomoci, nežli věcně a veřejně shrnout a konstatovat ty zásady a principy, o které nám šlo. Tuto sumárku ať provedou všichni účastníci a pak všichni můžeme jít dál. Prostě zapomenout to nejde; a dělat

jakoby nic také nejde, copak nám po 10 let o nic věčného nešlo a byli jsme tak malicherní, že jsme dny a roky svého života prostě prohašteřili?

*„Musíme pochopovat přítomnost vlastní a cizí, musíme poznat naše postavení ve světě nyníším a budoucnost utvářet na základa-tě tohoto poznání. To neznamena-t nepoznávati naši minulosti ...znamená to postihnouti v té přítomnosti a minulosti...smysl našeho života a našeho povolání...Obrození nebylo a nemůže být nic jiného, než **sebepoznávání a uvědomování.**“*

LÁSKA A NENÁVIST

Láska a nenávist spolu putovaly světem. Jednou dorazily do lesa. Usedly svorně na pařez a odpočívaly.

Láska začala zpívat svou oblíbenou píseň :Lásko, Bože lásko, kde t'a lidé berú....

Po chvíli se začali sbíhat obyvatelé lesa. Poslouchali krásnou píseň a začali uvažovat o jejím obsahu.

Ano, kde se bere vlastně láska? Je to přece neobyčejně krásná věc, zahřívá, sílí, spojuje všechny podobně smýšlející do jednoho celku, a vítězí nad nenávisť. Ach, ano, jak je láska krásná.

Po chvíli začala nenávisť kout pikle. Začala závidět a nesla těžce to, jak zvířátka opěvovala lásku.

Pomstím se, zauvažovala. Sebrala všechnu sílu, kterou v sobě dokázala momentálně posbírat a spustila:

Co se tady, vy chásko, roztahujete, povalujete a vymýšlíte nesmysly o lásce? Podívejte se na mne, jak jsem silná. Když budu chtít, všechny vás rozmetu a zničím. Protože blesky mé nenávisť jsou strašné a zahubí každého, kdo nejde se mnou.. A vrhla jeden blesk na přihlížejícího vlka. Ten se začal ošívát a výhružně zavyl. Rozhlédl se, ale protože viděl všude mírumilovné obličejy, nevěděl vlastně, proč by měl útočit. Obrátil se a schlíple raději odešel na vzdálenější místo.

Nenávisť se rozzlobila. Vyslala další blesk na tvora, o němž se do-mnívala, že je jí absolutně oddán. Byla to zmijs. Její jed se již ve váčcích začal připravovat k útoku, a tak vyhlédla nejbližšího stojícího a kousla ho. Byl to levhart, který se sem dostavil z větší vzdálenosti, přilákan libou písni. Okamžitě zareagoval a tlapou zmijsi zprovodil ze světa. Teď tu stál jako vítěz, ale sám zasažen jedem zmijsi, začal slábnout, skulil se na zem a stal se zcela

bezbran-ným. Nejbliže stojící zvířátka to pozorovala a bylo jim levharta lí-to. Byl sice občas postrachem okolí, ale zvířátka měla na paměti i některé jeho dobré skutky. Rychle se rozhodla a každý dle svých schopností a možností se snažil levharta pomoci. Některá mu rá-nu vysávala, jiná lízala, někdo mával chvostem, aby levharta čeřil vzduch okolo čumáku, jiná se zase k němu tulila a dodávala mu své živočišné teplo. Nad tím vším proudila prostorem píseň o lás-ce, kterou zvířátka začala hromadně zpívat. Na levharta to začalo blahodárně působit. Cítil, jak jej opouští slabost a vrací se mu po-malu síla. Byl zachráněn. Povstal, mohutně zařval, ale v jeho hla-se nebyla cítit nenávist, ani zuřivost, ale vděčnost. Zvířátka to vy-cítila a radostně vzala na vědomí. Levhart se vrátil do svého pele-chu, aby o celé záležitosti v klidu uvažoval. Došel k závěru, že je zlo k ničemu, a proto i on se bude chovat ke všem již jenom s láskou.

Nenávist vše pozorovala a musela konstatovat určitou újmu na své pozici. No, nevdává, řekla si. Zde jsem sice prohrála, ale svět je plný bláznů, kteří rádi přijmou mé blesky nenávisti a uvidíme, kdo z koho.

A tak, když se daly s láskou na další pochod světem, láska jako vítězná, a nenávist o to víc se snažící, aby nahradila utrpěnou porážku, byly obě plny odhodlání uplatňovat svou sílu.

Dodnes kráčí spolu světem. Nevítězí však vždy láska, i nená-
vist má své triumfy.

Doufejme, že i lidé budou přicházet k moudrosti, k jaké došla
tehdy zvířátka v lese. Doufejme, že jejich zlé chtění nebude dále
posilováno zlou vůlí, a že při svých zkušenostech a následných
úvahách přijdou na to, jako tehdy levhart, že je daleko
prospěšněj-ší opustit nenávisť a věnovat se lásce.

Zvířátka se řídila písní, která se jim líbila a ovlivňovala jejich
cítění.

Lidé jsou o to bohatší, že mají lásku zabudovanou ve svém
nit-
ru a zbývá jim jenom ji posilovat tak dalece, až porazí zlo, které
se

v jejich duších nahromadilo. Tak zvítězí sami nad sebou a vlnami
své lásky, které budou šířit kolem sebe přispějí k rozkládání
nená-visti a může nastat jiný svět...

Nesou však lidé v sobě také dosti síly, aby boj se zlem mohli
vyhrát?

Protože právě začínáme nový, tajemným i nebezpečím obe-
střřený nový kalendářní rok, doufejme a přejme všem, aby své zlo
poznávali a začali proti němu bojovat. A když budou slabí a

nená-vist se bude cítit již téměř vítězem, já osobně jim ještě navíc přeji, aby si vzpomněli na sílu modlitby. Na pomoc, která přijde, když o ni s upřímným srdcem budou prosit právě tu Sílu Nejvyšší, která vše zřídila a řídí. Ovládá v plné a správné vzájemné míře sedm ctností, které hoří člověku vstříc, podobně,jako sedmiramenný svícen. Je to LÁSKA, MOUDROST, VŮLE, ŘÁD, VÁŽNOST, neboli trvání, TRPĚLIVOST A MILOSRDENSTVÍ . Nazývá se Bůh, Stvořitel, Spravedlnost Nejvyšší, dokonce je nazýván i Soudcem, ale pro ty, kteří Ho milují, Ho mohou pro svou lásku nazývat Otcem. Milosrdenství obsahuje v sobě všech šest předchozích vlastností a přináší hojnou sklizeň. Svítí pro všechny. Nenechme je hořet bez povšimnutí a usilujme se k Němu dostat co nejlíže.

Přijměme záchranný pás, který nás má vyvést z otroctví hmoty do volnosti Ducha. Vždyť je to cesta určená nám všem.

Hodně úspěchů přeje

Eva Švecová

*Foto na titulní straně: P. Sedlák

*Foto N.F.Čapek: Unitaria Brno

*Foto Rev. Miloš Mikota: J. Plotěná

Obrazový materiál stažený z wikipedie pod licencí "Creative Commons Uved'te autora-Zachovejte licenci 3.0 Unported"

*Foto T.G.Masaryk: Josef Jindřich Štejl - uvolněno dědici

PROGRAM NA MĚSÍC BŘEZEN 2012

Shromáždění se konají na ul. Staňkova 18a, Brno, budova OSC a.s.,
3. patro. Doprava: tramvaj číslo 1 a 6 - zastávka Hrnčířská

Středy 17 - 19 hod.:

- 7.3.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: **SLUNEČNICE - ZDRAVOTNÍ CVIČENÍ,
MEDITACE A ZPÍVÁNÍ MANTER**
- 14.3.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: **SLUNEČNICE - ZDRAVOTNÍ CVIČENÍ,
MEDITACE A ZPÍVÁNÍ MANTER**
- 21.3.: **CO JE V DNEŠNÍ DOBĚ POZITIVNÍ A CO NEGATIVNÍ Z HLE-
DISKA VÝVOJE OSOBNOSTI - Diskuse**
- 28.3.: RNDr. Milan Lustig: **PŘESTUPNÝ ROK A JINÉ ZAJÍMAVOSTI**

Pátky 17 - 19 hod.:

- 2.3.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: **PROČ BÝT UNITÁŘEM?**
- 9.3.: Mgr. Jan Šimsa: **MASARYK A PRAVDA**
- 16.3.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná, Ing. Pavel Sedlák: **HLAS PRO TIBET**
- 23.3.: Dušan Krajčí: **ECCE HOMO! - Úvod**
- 30.3.: Eva Švecová: **ČLOVĚK NENÍ NIKDY SÁM**

Sobota 9,30 hod.:

- 24.3.: Dušan Krajčí: **ECCE HOMO! - Seminář**

Čtvrtek 18,30 hod.:

15.3.: **O LÁSCE** (přednes **česky**)

Setkání skupiny **ALLAN KARDEC**

Děkujeme všem dárcům za finanční příspěvky na našich akcích.

Obec unitářů v Brně vydává měsíčník „Poutník“ obsahující původní články členů a přátel Unitárie, články z historie unitářství, poezii, aktuality i zábavu.

E-mailová adresa: unitaria.brno@seznam.cz. Viz též www.unitaria.cz .

Pokud si přejete tento program nebo časopis „Poutník“ dostávat e-mailem, sdělte vaši e-mailovou adresu v kanceláři Obce unitářů v Brně.

Redakční rada: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná, Mgr. Daniel Novotný,
ing. Marie Vohlídalová